

La Galera,

poble terrisser

guia turística

Presentació

La Galera és un poble amb més de set-cents anys d'història documentada a partir de la carta de població concedida per Ramon Berenguer III, però hi ha qui apunta a possibles poblaments ja en època romana, vestigi dels quals seria el basament de l'actual pont que travessa el barranc i que porta el mateix nom, pas de l'antiga Via Augusta romana i espai d'interès natural i paisatgístic, amb una tradició d'artesans terrissers que es remunta a l'any 1700. Tots aquests factors fan de la Galera una vila amb passat, present i futur.

Passat esplendorós, per una història lligada a la riquesa natural del barranc, lloc de pas i Torre medieval (1340) de vigilància entre la Comanda d'Ulldecona i la Vegueria de Tortosa.

Present dinàmic, perquè el poble creix i es diversifica, perquè té molts de serveis i recursos, com habitatge assequible, Escola, Llar d'Infants, Dispensari Mèdic, Casal de Cultura, Museu de la Terrissa i punt d'informació turística, locals d'entitats, etc. Des del punt de vista socioeconòmic: restaurants, bars, comerços, agrobotiga, molins d'oli, metal·lúrgia, producció de mel artesana, una terrisseria en actiu o la Fira de la Terrissa, que té lloc per l'1 de maig.

I un futur pròsper, amb nous projectes per tal de situar al poble de la Galera al lloc que per la seva història li correspon.

Per tot això, us recomanem que ens visiteu i que conegueu el nostre poble i el seu entorn. Ben segur que us sorprendrà.

www.galera.cat
terracota@galera.cat

Situació

AJUNTAMENT	ÀREA DE LLEURE
INFORMACIÓ	ERMITA
MUSEU	CASA RURAL
AUTOBÚS	POLIESPORTIU
TORRE-ESGLÉSIA MEDIEVAL	LUDICOESPORTIVA
CONSULTORI MÈDIC	CAMP DE FÚTBOL
	CASAL DE CULTURA

Aeroports:

Barcelona (El Prat): 180 km

Reus: 80 km

Estació de tren:

L'Aldea- Amposta- Tortosa: 22 km

Tortosa: 20.5 km

Estació de bus:

Parada local amb diferents horaris

Tortosa: 20.5 km

Sortides autopista:

Amposta- Sant Carles de la Ràpita (A7): 16 km

Parcs naturals:

Ports de Tortosa- Beseit: 19 km

Delta de l'Ebre: 14 km

Un poble amb història

La Torre medieval (1340)

Edifici construït amb maçoneria, carreus de forma irregular i morter de calç. Originàriament, es tractava d'un edifici de planta rectangular i constava de tres nivells i d'una terrassa superior emmerletada. La Torre se situa a l'esquerra del barranc de la Galera, que naix als vessants meridionals del massís dels Ports i desemboca a l'Ebre. Aquesta torre es va construir per defensar el pas del pont per damunt del barranc que representava una línia divisòria entre les jurisdiccions, la del comanador d'Ulldecona, és a dir, de l'Orde dels frares hospitalers, i, de l'altra, la de Tortosa, de la Vegueria reial.

A partir del segon terç del segle XIV, el Govern municipal de Tortosa va ordenar l'edificació de la Torre, que es va acabar l'any 1342. A les darreries del s. XIV (1397) s'enfonsà la coberta de la nau i no fou reconstruïda fins l'any 1684, reconstrucció que ha perdurat fins avui, amb l'ús d'església parroquial de Sant Llorenç. Durant la Guerra Civil del 1936-39, l'Església fou cremada juntament amb totes les pertinences i el retaule de l'altar major. Posteriorment, se'n va refer l'estructura interior i la coberta, i, més recentment se n'ha rehabilitat la part superior. A conseqüència de les darreres obres, hi ha una sala per a exposicions i altres activitats a la planta superior, i s'ha restaurat la coberta amb un accés a la terrassa exterior, des d'on hi ha una excel·lent vista del territori, del pla de la Galera, la serra de Godall i els Ports de Tortosa - Beseit.

Casa de la Vila (1906)

Situat al carrer Sant Llorenç, 36, l'Ajuntament de la Galera és un edifici aïllat amb planta baixa més dos pisos, façana de maçoneria ordinària sense revocar i de planta quadrada amb el buit central que deixa l'escala d'accés a les plantes on hi ha les diferents dependències municipals. La porta d'accés a l'edifici és d'arc de mig punt amb la data de l'inici de la construcció (1906) gravada a la part superior.

A l'espai que ocupa l'edifici de l'Ajuntament, fins a l'any 1885, hi havia una gran bassa on anaven a parar les aigües de tots els carrers, i, de fet, l'actual carrer Sant Llorenç es coneix popularment per "carrer de la Bassa". Aquesta bassa es va fer desaparèixer el 1885, any de l'epidèmia de còlera, per evitar un focus d'infeccions.

L'edifici fou projectat per l'arquitecte provincial Ramon Salas Ricomà. Inicialment, l'edifici es va construir per instal·lar-hi les escoles i la presó, a la planta baixa. La façana de l'edifici es conserva pràcticament igual que al moment de la seva construcció; és un dels símbols identificatius del poble. A la planta baixa, hi podreu trobar el Museu Terracota, el Punt d'Informació Turística i la botiga de producte local, al primer pis les dependències municipals, i al segon pis l'Escola de Música, els locals d'entitats i l'arxiu.

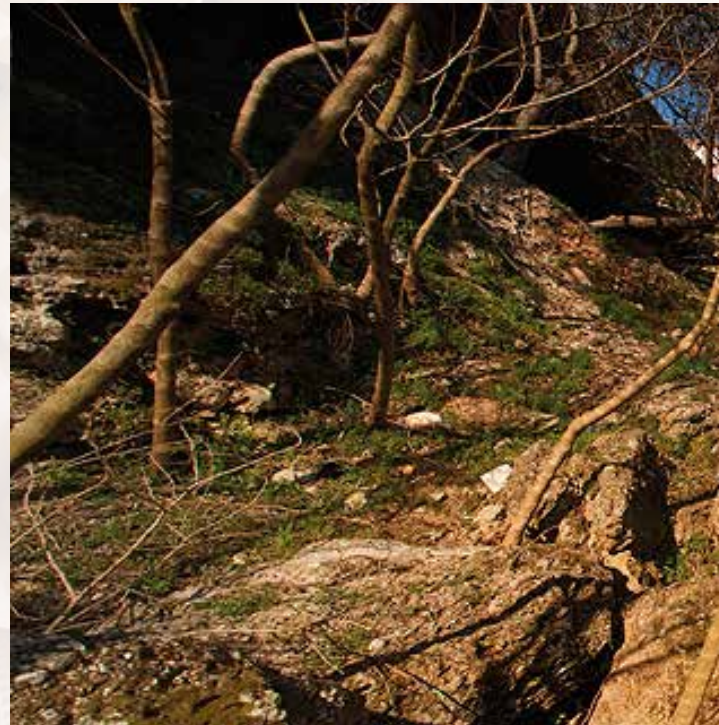

Pont d'origen romà sobre el barranc de la Galera (pas de l'antiga Via Augusta) i l'ermita i povet de Sant Vicent

El pont sobre el barranc de la Galera és una construcció sòlida, de carreus de pedra irregulars, amb basament d'origen romà, i pas de l'antiga Via Augusta per l'interior de la comarca del Montsià. És d'arc de mig punt i amb un sol ull i fou reconstruït i ampliat després de la Guerra Civil, en què fou destruït. Hi ha estudiosos que consideren aquest pont, i també la torre de la Galera, d'origen romà, ja que s'han trobat monedes de l'època en un indret proper.

També prop del Barranc, estan l'ermita i el povet de Sant Vicent, una petita capella dedicada a Sant Vicent Ferrer i un antic pou. Es tracta d'una edificació de planta quadrada, de dimensions força reduïdes i una única obertura, que és la porta d'accés a la capelleta. La porta és d'arc de mig punt i s'hi arriba mitjançant uns esglaons que baixen des del carrer de Sant Vicent. S'hi conserva la imatge del sant damunt d'un petit altar de marbre i dins d'un retaule de fusta. El sostre de l'ermita és una teulada de quatre vessants, de teules vermelles, i el vèrtex central amb una creu de ferro. La construcció de l'ermita data dels anys quaranta, i està dedicada a Sant Vicent Ferrer (1350- 1419), de qui conta la llegenda que, camí del Concili de Casp, es va aturar a la Galera, que estava sofrint una important sequera, i pareix que va indicar un punt on es podia trobar aigua, dins del Barranc. De fet, l'aqüífer subjacent a la plana de la Galera és el més important de les terres de l'Ebre.

L'entorn natural

El Barranc i la Plana

És el corredor biològic que solca l'interior de la comarca del Montsià, i transcorre des dels Ports de Tortosa - Beseit fins al riu Ebre. És una típica rambla mediterrània, d'una amplada considerable que resta seca la major part de l'any; només hi circula aigua en moments puntuals, com a conseqüència de temporals de pluja. La vegetació típica del barranc és la pròpia mediterrània i les espècies endèmiques del barranc són el lligabosc valencià, les sargueres i els baladrars.

De la importància del Barranc, en parla l'historiador Albert Curto Homedes: *“En parlar de la població de la Galera, hem de parlar d'un element natural que és la base del seu origen, i n'ha estat un component determinant. No és cap novetat, tots els galerencs i galerenques ho sabeu: em refereixo al barranc de la Galera. En certa manera, podríem dir que el Barranc és per a la Galera allò que l'Ebre és per a Tortosa, i, malgrat les òbvies diferències, no us cregueu que siguin comparacions tan llunyanes (...). El fet és que el Barranc, a part de donar el nom al poble, l'hi ha donat la seva raó de ser”*.

La plana de la Galera se situa al bell mig de la comarca del Montsià, entre els Ports i la Serra de Godall, damunt de l'aqüífer de la Galera, el més important de les Terres de l'Ebre. Antigament, estava tota poblada de vegetació del bosc típicament mediterrani, sobretot d'alzines. Amb la implantació de l'agricultura es van anar desforestant els boscos i s'aprofitaren els terrenys per al conreu de l'olivera i dels garrofers. El conreu de l'olivera ens ha deixat un important llegat etnològic i patrimonial, oliveres mil·lenàries, molins, casetes de camp, construccions de pedra en sec (valones, marges, etc.).

Per gaudir-ne millor, es pot fer una parada en el camí a l'**àrea de pícnic del Calvari** a fer una bona rostida i petar la xerrada amb els amics, o la **zona d'acampada** per poder descansar-hi.

Són moltes les rutes dissenyades per gaudir d'aquest bell paisatge, observant el pas de la història pel corredor natural del barranc enmig de la plana, des dels Ports fins al Delta de l'Ebre. Més informació de rutes a www.montsia.cat.

Terracota. Museu de la terrissa

El patrimoni terrissaire galerenc ha tingut una importància rellevant al llarg de la història del municipi. La Galera va veure que calia dignificar-lo i deixar-ne constància. La Fira de la Terrissa (que comença al 1994) fou la primera iniciativa en aquest sentit, que es va veure completada quan, deu anys més tard (2004), Terracota obria les seves portes, per fer conèixer el patrimoni cultural i etnològic d'un dels oficis més ancestrals, dit també canterer a la Galera i a les Terres de l'Ebre.

La primera sala i una part de la segona, està dedicada a la terrissa galerenca. S'explica, pas a pas com es crea una peça de terrissa: des de l'argila, com aquesta és transformada i treballada, fins que es posa damunt del torn i la mà del terrisser transforma un bocí de fang en una peça útil. La màgia del foc, mitjançant la cuita, permetrà que aquesta peça crua, sensible i poc útil, es converteixi en una obra perdurable i consistent. D'altra banda, des de Terracota, s'intenta portar a terme una tasca constant d'investigació, recerca i difusió

del patrimoni etnològic, històric i cultural de la població, fet que contribueix al coneixement tant de l'ofici terrissaire com de la història local.

La sala 2, està dedicada a exposicions temporals, i això permet que el Museu resulti més atractiu, ja que constantment se'n renova el contingut, que busca sempre temàtica original, variada, i, molt sovint, lligada al món de l'art i de l'artesanía i les tradicions, seguint la línia de l'exposició permanent.

El Museu i el Punt d'Informació Turística està situat als baixos de la Casa de la Vila, (c/ Sant Llorenç, 36). Terracota està obert tot l'any en horari estable: del 15 de setembre al 30 de juny, de dimecres a divendres de 10 a 13 hores; dissabtes, diumenges i festius de 12 a 14 hores. De l'1 de juliol al 14 de setembre, de dimarts a divendres de 10'00 a 13'00 hores; dissabtes, diumenges i festius de 12 a 14 hores.

Des de Terracota, s'organitzen:

Visites guiades per a escolars i grups nombrosos.

- Dossier didàctic per a les escoles d'educació primària: dossier per al mestre, per a l'alumne, i, un conte que té com a protagonista un gat, anomenat Galeret. Exercicis pràctics per realitzar al mateix centre (i a l'escola), possibilitat de treballar amb fang i visita en viu a l'únic terrisser en actiu, a la Galera i a la comarca del Montsià, i a les instal·lacions de la terrisseria: antic forn de llenya, el nou, visualització del treball al torn, etc.
- Visites guiades als diferents punts d'interès turístic de la Galera: Terrisseria Cortiella, Torre medieval, pont d'origen romà i barranc de la Galera, creu de terme, molins d'oli, etc.
- Premi de Ceràmica i Terrissa. Vila de la Galera, de caràcter biennal.
- Exposicions temporals a la Sala 2: pintura, fotografia, història, artesanía, etc.

Museu de la Terrissa - Terracota
C. Sant Llorenç 36, 43515 La Galera
www.galera.cat
terracota@galera.cat

Fires, festes i tradicions

Fira Internacional de Terrissa

Al voltant de l'1 de maig, la Galera celebra la Fira Internacional de Terrissa, on terrissaires d'arreu de l'Estat, d'Àfrica i d'Europa mostren les seves peces d'artesanía. Aquesta fira l'organitzen conjuntament l'Ajuntament de la Galera i l'Associació Cultural Galerenca Lo Cadub.

L'entrada és gratuïta i té un circuit de més de 100 estands pels carrers principals, on podreu veure i comprar la més variada mostra de terrissa i ceràmica. A més, hi una sèrie d'actes i activitats paral·leles:

- Demostracions al torn d'elaboració de peces per part del terrisser en actiu del poble.
- Dia de la comunitat autònoma convidada. Cada any una comunitat autònoma aporta una representació dels seus artesans, que exposen en un lloc privilegiat de la Fira: la plaça del Mercat.

- Des del 2009 hi ha també un espai dedicat a la terrissa i la ceràmica d'un país estranger, d'aquesta manera es podrà adquirir i conèixer artesanía d'arreu del món.
- Venda de la peça commemorativa de l'any (es tracta d'una sèrie de peces limitades, cunyades i numerades). Elaborada per l'únic terrisser en actiu a la Galera i a la comarca del Montsià: Joan Cortiella.
- Coincidint amb la Fira, a la Sala 2 de Terracota, Centre d'Interpretació de la Terrissa de la Galera, l'ocupa l'obra del guanyador/a del Premi de Ceràmica Artística Vila de la Galera, de l'edició anterior o els artistes que ha estat seleccionats al certamen d'aquell any, ja que el premi és de caràcter biennal.

Més informació a:
www.firadelaterrissa.com

FESOLADA POPULAR

El 19 de març, dia de Sant Josep, l'Ajuntament convida a tota la gent a una menjada popular a base de fesols, a continuació hi ha un espectacle.

CICLE DE NITS A LA FRESCA

Els caps de setmana del mes de juliol tenen lloc un seguit d'activitats a l'aire lliure: cinema, concerts, teatre, etc.

FESTES MAJORS DE SANT LLORENÇ

A l'agost, coincidint amb el patró Sant Llorenç (10 d'agost). Un seguit d'actes són els que omplen aquestes festes: cercaviles, actes religiosos, jocs tradicionals, actes culturals, activitats esportives, balls de nit, trobades de música, etc.

SETMANA CULTURAL

Coincidint amb la Mare de Déu de la Galera (darrera setmana de setembre) Es guarneixen els carrers per on ha de passar la Verge, se celebra una processó i una ofrena floral. Al llarg d'aquella setmana tenen lloc un seguit d'actes de caràcter cultural, lúdic i festiu: conferències, exposicions, xerrades, etc. La setmana cultural està organitzada per l'Associació Amics Mare de Déu de la Galera.

MÉS INFORMACIÓ:

Ajuntament de la Galera: www.galera.cat

Artesania de Catalunya: www.artesania-catalunya.com

Associació Espanyola de Ciudades de la Céramica: www.ciudades-ceramica.es

Fires i festes d'arrel tradicional de Catalunya: www.firesifestes.com

Federació d'Artesans d'Ofici de Catalunya: www.festacatalunya.cat

Turisme Terres de l'Ebre: www.terresdelebre.org

Els productes de la Galera

Artesania

Terrissa J. Cortiella

Elaboració de peces de terrissa tradicionals i actuals, per a decoració, jardineria, cuina i construcció; peces realitzades a mà amb l'ajut del torn. Venda d'artesanía i demostracions al torn.

Horari: de març a setembre: de dilluns a dissabte de 8:00 a 14:00 hores i de 15:30 a 20:00 hores. Del 15 de setembre al febrer: visites concertades.

Informació: 977 71 81 83/ 977 73 81 48/

669 507 141

info@terrissacortiella.com

www.terrissa.cortiella.com

Agroalimentació

Artesans Apícoles del Montsià

Elaboració de mel artesana, de romaní, taronger i roure.

Informació: 977 71 85 85

j.lleixa@gmail.com

Agrícola Catalana i Secció de Crèdit la Galera, S.C.C.L.

Elaboració d'olis de la manera indicada disposant d'unes instal·lacions modernes, d'última

tecnologia i respectuosa amb el medi ambient, oferint olis de màxima qualitat.

Informació: 977 71 83 09

info@cooplagalera.com

www.cooplagalera.com

Molí de la Creu

Molí de la Creu és el nom que la família Porta i Ferré ha donat al molí on transformen les olives recollides als nostres camps d'oliveres mil·lenàries en oli d'oliva.

Informació: 977 71 83 38

info@molidelacreu.com

www.molidelacreu.com

Carnisseria Llasat

Elaboració d'embotits casolans.

Informació: 977 71 82 21

Forn de pa l'Abadia

Pa i dolços artesans

Informació: 635 275 091

fornlabadia@hotmail.com

Pastisseria i forn de Pa Queral

Pa i pastes artesanes.

Informació: 977 71 80 57

Telèfons i adreces d'interès

Ajuntament de la Galera

Sant Llorenç, 36
www.galera.cat
aj.galera@galera.cat
Tlf. 977 718 339
Fax 977 718 538

Oficina de turisme

Sant Llorenç, 36 Baixos

VISITES GUIADES ALS PUNTS D'INTERÈS

www.galera.cat
terracota@galera.cat
Tlf. 977 718 339
Fax 977 718 538

Bar Rodríguez	977 71 87 76
Bar la Galera	977 71 85 85
CEIP Sant Llorenç	977 71 93 68
Consultori mèdic.....	977 71 87 88
Casa Ares (allotjament independent)	622 50 50 61
Casa Bianca (habitatge d'ús turístic).....	977 71 85 71 / 648 652 925
Casa Pau (allotjament independent)	977 26 15 63
Farmàcia	977 71 84 19
Restaurant Can Joan	977 71 85 71
Restaurant El Pla de la Galera	636 461 918 / 608 840 644

Calendari de festivitats

Fesolada popular de Sant Josep	19 de març
Fira Internacional de Terrissa	al voltant de l'1 de maig
Cicle de nits a la fresca	juliol
Festes majors de Sant Llorenç	setmana del 10 d'agost
Setmana cultural Mare de Déu de la Galera	25/26 de setembre

Edita: Ajuntament de la Galera - www.galera.cat - terracota@galera.cat

Fotografies: Mancomunitat Taula del Sénia, Patronat de Turisme de la Diputació de Tarragona, Associació Cultural Galerenca "lo Cadub"

Ester Martí, Santi Martorell i Jessica Gasulla

Textos: Ajuntament de la Galera

Disseny i Impressió: Impremta Querol, S.L. - D.L.: T- 121-2010

